

‘Het bedrijfsleven kan juist veel van de kunsten leren’

MARJON BOLWIJN

Theaterdirecteur **Ruud van Meijel** (56) veranderde van standpunt over het zakelijk vernuft van de kunstsector.

▶ OUDE STANDPUNT

‘De kunstsector mist zakelijk inzicht. De kwaliteit van het management is te laag, waardoor niet efficiënt met geld wordt omgegaan. Kunstinstituten zijn lute subsidieslurpers waar vooral de elite van profiteert. Ze kunnen wel met minder toe, want als ze zakelijker worden, kunnen ze hun eigen broek ophouden. Dat was de stemming in de politiek na het aantreden van het kabinet Rutte-1 (2010), met Halbe Zijlstra als VVD-staatssecretaris voor Cultuur. We zaten in een economische crisis en de regering besloot jaarlijks tweehonderd miljoen euro te bezuinigen op subsidies aan kunst en cultuur.’

‘Het was niet zo dat ik Zijlstra gelijk gaf, maar ik nam wel aan dat we het bijlebaar niet goed deden en het beter kon. Omdat in de kunsten alles draait om artistieke prestaties leveren en overheidssubsidie een grote inkomstenbron is, krijgt een efficiënte bedrijfsvoering misschien wel te weinig prioriteit. Bij het aantreden van dit kabinet was ik net een jaar zakelijk directeur van Toneelgroep Oostpool. Ik had een achtergrond in de horeca en was via sponsoring in het organiseren van een jaarlijks festival in Zeeland de kunstsector ingetrold.’

▶ HET KANTELPUNT

‘Ik nam de uitspraken van Zijlstra over het gebrek aan zakelijkheid in de kunstsector dus serieus en besloot mijn kennis te vergroten met een avondstudie. Bedrijfskunde aan de Radboud Universiteit in Nijmegen. Mijn medestudenten werkten allemaal in het hardcore-bedrijfsleven. Ik was de enige uit de kunstwereld. Tijdens de samenwerking en gesprekken met andere studenten hoorde ik hoe het in het bedrijfsleven eraan toe gaat.’

‘Ik concludeerde dat we het zo slecht niet doen in de kunstwereld. Het is eerder andersom: het bedrijfsleven kan veel van de kunsten leren. Zoals ruimte in de bedrijfsvoering voor de onderbuik in plaats van de logische redenering, oog voor de mens in plaats van de taak, voor creativiteit bij het aanvliegen van een probleem in plaats van analyse, voor chaos in plaats van ordening. Uif onderzoek blijkt dat keuzes over complexe zaken die intuïtief tot stand komen, vaak het best uitpakken.’

▶ NIEUWE STANDPUNT

‘Je kunt niet zeggen dat de kunstsector bedrijfsmatig niet op orde is. Hij werkt juist heel efficiënt. Met weinig geld wordt heel doelgericht in een kort tijdsbestek een productie tot stand gebracht. Een team werkt met een deadline die al-

RUUD VAN MEIJEL ‘De kunstsector is slagvaardig en efficiënt.’

■
Creativiteit, intuïtie en out of the box denken zijn kwaliteiten waar het vaak rationeel denkende bedrijfsleven om verlegen zit

tijd wordt gehaald, want het theater heeft het stuk al geprogrammeerd en de bezoekers hebben hun kaarten gereserveerd. Dit steeds terugkerende proces vergt de vaardigheid van steeds opnieuw keuzes maken. Die keuzes worden meestal intuïtief gemaakt. Daar gaan geen ellenlange vergaderingen of marktonderzoeken aan vooraf. De mix van een korte productietijd en intuïtieve besluitvorming leidt tot een slagvaardige organisatie. Een kenmerk dat ook een goed functionerend bedrijf wordt toegeedicht. Daar komt bij dat werknemers in de kunsten doorgaans gepassioneerd en betrokken zijn, waardoor hun arbeidsproduktiviteit hoog is en ze het lang volhouden. Dat is overigens ook een valkuil, in de kunsten hebben werknemers de neiging langdurig hard te werken voor te weinig geld.

‘Kunstinstituten kunnen je niet rekenen tot de zakelijke sector. Het gaat niet

primair om geld verdienen, maar om het aanwakkeren van verbeelding, creativiteit, out of the box denken - zachte waarden die een bijdrage leveren aan de ontwikkeling en meningsvorming van burgers over maatschappelijke kwesties en wat het betekent om in deze tijd mens te zijn. Het verdienmodel staat niet centraal. Zo bezien zijn kunstinstituten anders met geld bezig dan het bedrijfsleven. Maar het is niet terecht hen weg te zetten als subsidieslurper. Wat wordt niet gesubsidieerd? De kerosine in het vliegtuig, de bloemkool op ons bord, de beveiliging van voetbalwedstrijden, de docent voor de klas, noem maar op. Creativiteit, intuïtie en out of the box denken in de kunsten zijn kwaliteiten waar het vaak rationeel denkende bedrijfsleven om verlegen zit. Zij zijn noodzakelijk voor innovatie. Er zou daarom meer kruisbestuiving tussen het bedrijfsleven en kunstenaars mogen zijn.’

▶ HET EFFECT

‘We zijn als Oostpool onze expertise gaan delen in masterclasses aan bijvoorbeeld advocaten. Je kunt een goed betoog houden, maar als je lichaamstraal je booschap niet onderstreunt, doet dat afbreuk aan je geloofwaardigheid. Acteurs weten daar alles van. Door mijn inzichten tijdens de studie Bedrijfskunde ben ik zelf verzekerder geworden in ontmoetingen met mensen uit het bedrijfsleven of de overheid. Wie neerbuigend spreekt over kunstinstituten en beweert dat ze niet met geld kunnen omgaan of subsidie weggegooid geld is, krijgt van mij een duidelijk weerwoord. Wat is een samenleving waard als niemand kan genieten van mooie muziek, van een theaterstuk dat je in verwarring brengt, een goed boek dat je aan het denken zet? Het gaat om een bijdrage aan geluk.’

Foto Ivo van der Bent